

Per Rønnow Kønig
Flemming Hjorth Hansen

Produktansvaret i Danmark

– efter lovens kraft

Produktansvaret i Danmark
- efter lovens ikrafttræden i 1989
BIKUBENFONDEN 1989
Fotografisk, mekanisk eller anden form for
gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog
eller dele heraf er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Bogen er fotosat med Times og trykt hos
A/S Holbæk Ekspresttrykkeri
Printed in Denmark 1989
ISBN 87-982455-9-7

Forord

Med baggrund i EF-direktivet af 25. juli 1985 om tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om produktansvar vedtog Folketinget den 30. maj 1989 lov om produktansvar nr. 371 af 7. juni 1989, der trådte i kraft den 10. juni 1989. Det er formålet med udgivelsen af bogen, at der - så hurtigt efter lovens vedtagelse som det var praktisk muligt - skulle foreligge en redegørelse for de retsregler, der efter lovens ikrafttræden gælder på produktansvarsområdet. Vi har først og fremmest koncentreret fremstillingen til de tilfælde, hvor produktansvaret skal behandles efter dansk ret. Som det fremgår af indholdsfortegnelsen er vi dog gået ud over disse grænser, når vi af hensyn til danske eksportører har fundet det påkrævet.

Bogen henvender sig i første række til erhvervsvirksomhederne - især industri, handel og håndværk - og disses rådgivere, herunder ikke mindst hele advokatstanden, men vil være af interesse for alle, der beskæftiger sig med produktansvaret.

Bogen giver sig ikke ud for at være et videnskabeligt værk, men at give en så enkel orientering som muligt om dette vanskeligt tilgængelige emne. Det er tilstræbt at begrænse juridisk sprogbrug mest muligt, og, hvor det ikke har kunnet undgås, at forklare betydningen af de juridiske begreber.

Vi takker kontorchef Michael Elmer, Justitsministeriets Lovafdeling, for gennemlæsning af manuskriptet og mange gode råd under bogens udarbejdelse.

Bikubenfonden har bekostet bogens udgivelse og vederlagsfri fremsendelse til alle danske advokater. Derfor bringer vi Bikubenfonden en hjertelig tak.

F. Hjorth Hansen

Per Rønnow König

Forfatterne:

Flemming Hjorth Hansen virker som erhvervsjuridisk konsulent fra sit hjem i Espergærde efter sin pensionering i 1988 efter 29 år i Industrirådet, hvor han var underdirektør og chef for Rådets juridiske afdeling.

Hjorth Hansen er advokatuddannet og blev landsretssagfører i 1952. Han har været medlem af en række komitéer og udvalg vedr. erhvervslovgivning, bl.a. Monopolrådet, industriministeriets selskabsretspanel og justitsministeriets arbejdsgruppe vedr. produktansvar. Han er fortsat medlem af Forbrugerklagenævnets forretningsudvalg og Jernbanerådet samt næstformand i bestyrelsen for Det danske Selskab for Forsikringsret.

Landsretssagfører Per Rønnow König er seniorpartner i advokatfirmaet König, Homann & Christoffersen, København, og formand/medlem af en række bestyrelser i industri- og handelsselskaber.

König er næstformand i Forsikringsrådet som repræsentant for en række erhvervsorganisationer.

Forfatterens samarbejde startede i begyndelsen af 70'erne med König som formand og Hjorth Hansen som sekretær for Industrirådets da oprettede forsikringsudvalg. Senere blev König næstformand og Hjorth Hansen bestyrelsesmedlem i Dansk Brandværnskomité. I 1979 blev König formand og Hjorth Hansen medlem af styrelsen for Industrirådets Forsikringsrådgivning. De har været henholdsvis formand og tilforordnet for Industrirådets forsikringspolitiske udvalg.

König og Hjorth Hansen har endelig været medforfattere af Industrirådets bøger: "Industriens produktansvar og -forsikring 1981" og "Industriens produktansvarsforsikring (1988)", lige som de sammen med repræsentanter for SKAFOR (Skadesforsikringsforeningen) har udarbejdet "Almindelige betingelser for kombineret erhvervs- og produktansvarsforsikring" fra 1987, der er kommenteret i sidstnævnte bog.

Produktansvaret i Danmark - efter lovens ikrafttræden i 1989

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	11
1.1. Baggrunden for bogens udgivelse	11
1.2. Produktansvarets udvikling og loven om produktansvar ...	12
1.3. Produktansvarets begreb og dets egenart	13
1.4. Afgrænsning over for beslægtede ansvarsområder	13
1.5. Afgrænsning over for skader på produktet selv	14
1.6. Anvendelse af dansk eller udenlandsk lovgivning	14
1.7. Værnetingsregler og EF's domskonvention	14
1.8. Internationale løsøre køb	15
1.9. Eksportørens særlige problemer	15
1.10. Forsikringsproblemet	16
1.11. Tjenesteydelsesansvaret	16
1.12. Afsluttende bemærkninger	17
Kapitel 2. Produktansvaret og dets afgrænsning	18
2.1. Hvad karakteriserer produktansvaret?	18
2.2. Hvorledes adskiller produktansvaret sig fra andre ansvarsområder?	20
2.2.1. Mangelansvaret	20
2.2.2. Ansvaret for forsinkelse	23
2.2.3. Ansvaret for produktsikkerhed og produktkontrol	24
2.2.4. Erstatningsansvaret for uforsvarlige handling uden for kontrakt	26
2.2.5. Ansvaret for skader forvoldt af fast ejendom og tjenesteydelser	26

Kapitel 3. Dansk ret	29		
3.1. Produktansvaret efter loven	31		
3.1.1. Hvilket ansvar er omfattet af loven? - § 1	31		
3.1.2. Hvilke skader er omfattet af loven? - § 2	32		
3.1.3. Hvilke produkter er omfattet af loven? - § 3	37		
3.1.4. Hvem er ansvarlige efter loven? - § 4	40		
3.1.5. Defekten - § 5	46		
3.1.6. Ansvar og bevisbyrden - § 6	54		
3.1.7. Omstændigheder, der begrunder ansvarsfrihed - § 7	57		
3.1.8. Selvrisiko ved forbrugertingskader - § 8	64		
3.1.9. Skadelidtes egen skyld - § 9	65		
3.1.10. Melleghandleransvaret - § 10	68		
3.1.11. Solidarisk hæftelse, hvis flere skadevoldere Ansvarsfordeling mellem flere "producenter" Regres mellem melleghandlere og tidligere led i omsætningskæden - § 11	73		
3.1.12. Ansvar og regressen mod tidligere om- sætningsled kan ikke fraviges ved aftale - § 12 ...	79		
3.1.13. Skadelidte kan vælge mellem ansvaret efter loven og efter hidtil gældende ret samt speciallovene - § 13	81		
3.1.14. Forældelsesregler - § 14	84		
3.1.15. Ansvar for atomskader - § 15	89		
3.1.16. Konventioner om lovvalget i produktansvarssager - § 16	90		
3.1.17. Lovens ikrafttræden - § 17	91		
3.1.17.1. Tidspunktet for lovens ikrafttræden - § 17, stk. 1	91		
3.1.17.2. Ansvar for produkter, der blev bragt i omsætning før ikrafttrædelsesdatoen - § 17, stk. 2	92		
3.1.18. Færøerne og Grønland - § 18	93		
3.2. Produktansvaret efter andre lovregler	94		
3.2.1. Ansvar efter særlovgivningen	94		
3.2.2. Ansvar for atomskader	96		
3.3. Produktansvaret uden for lovene - ifølge domspraksis	98		
3.3.1. Hvilket ansvar omfatter de ulovbestemte regler?	98		
3.3.2. Hvilke skader er omfattet af de ulovbestemte regler?	99		
3.3.3. Hvilke produkter er omfattet af de ulovbestemte regler?	100		
3.3.4. Hvem er ansvarlige efter de ulovbestemte regler?	101		
3.3.5. Defekten	102		
3.3.6. Ansvar og bevisbyrden	102		
3.3.7. Omstændigheder, der begrunder ansvarsfrihed ..	104		
3.3.8. Forbrugertingskader.....	107		
3.3.9. Skadelidtes egen skyld	108		
3.3.10. Melleghandleransvaret	108		
3.3.11. Solidarisk hæftelse, hvis flere skadevoldere Ansvarsfordeling mellem flere "producenter" Regres mellem melleghandlere og tidligere led i omsætningskæden.....	109		
3.3.12. Kan ansvaret og regressen mod tidligere omsætningsled fraviges ved aftale?	111		
3.3.13. Skadelidtes valg mellem lovregler og de ulovbestemte regler	112		
3.3.14. Forældelsesregler.....	112		
3.3.15. Ansvar for atomskader.....	113		
3.3.16. Konventioner om lovvalget i produktansvarssager	114		
3.3.17. Reglernes ikrafttræden.....	114		
3.3.18. Færøerne og Grønland	115		
Kapitel 4. Hvilket lands lovgivning skal anvendes på en produktskade?	116		
Kapitel 5 Værnetingsregler og EF's domskonvention	119		
Kapitel 6. International købelov	121		
Kapitel 7. Eksportørens særlige problemer	123		
7.1. EF-landene (excl. Danmark)	125		
7.2. De nordiske lande (excl. Danmark)	127		
7.3. Andre EFTA-lande	128		
7.4. USA	128		
7.5. Resten af verden	131		

6. Udenlandske domme inden for domskonventionens rammer)	131
Kapitel 8. Forsikringsproblemet	132
1. Kort om den erhvervsdrivendes behov for risk management	132
2. Almindelige forsikringsbetingelser for kombineret erhvervs- og produktansvarsforsikring	133
Kapitel 9. Tjenesteydelsesansvaret	135
Kapitel 10. Afsluttende bemærkninger	138
Bilag	
1. Lov om produktansvar (nr. 371 af 7. juni 1989)	140
2. EF-direktivet om produktansvar (af 25. juli 1985)	142
3. Lov om EF-domskonventionen m.v. (nr. 325 af 4. juni 1986) med uddrag af konventionen	147
4. Haagerkonventionen om, hvilken lov der skal anvendes på produktansvarssager (af 2. oktober 1973) i uddrag	152
5. International købelov (nr. 733 af 7. december 1988) med uddrag af FN's konvention om aftaler om internationale køb (af 11. april 1980)	154

Kapitel 1

Indledning

Sammenfatning:

I indledningskapitlet redegøres først for, at baggrunden for bogens udgivelse er erhvervslivets og forbrugernes behov for snarest muligt efter produktansvarslovens vedtagelse at få en rimeligt tilgængelig fremstilling af de retsregler, der herefter i Danmark gælder for produktansvaret.

Der næst orienteres kort om produktansvarets udvikling og dets egenart, mens resten af kapitlet i summarisk form orienterer læseren om disponeringen af bogens øvrige kapitler

1.1. Baggrunden for bogens udgivelse

Baggrunden for udgivelsen af denne bog er først og fremmest vedtagelsen af den nye lov om produktansvar, lov nr. 371 af 7. juni 1989, der trådte i kraft den 10. juni 1989. Produktansvaret betragtes i almindelighed som et svært tilgængeligt emne med en terminologi, der er vanskeligt forståelig for ikke-jurister. Medvirkende til denne opfattelse er formentlig også, at der hidtil har været tale om et ulovbestemt område, hvor retsudviklingen siden 1960'erne er skredet hurtigt frem.

Man kunne derfor have håbet, at den nye lov ville have betydet, at man fremover alene havde lovens regler at holde sig til - og ikke andre regler. Men sådan skulle det ikke gå. Skadelidte i en produktansvarssag vil efter den nye lov - når det drejer sig om personskader og forbrugertingskader og der ikke er tale om landbrugsråvarer m.v. (se nærmere nedenfor) - kunne vælge mellem lovens regler og de hidtidige (ulovbestemte) produktansvarsregler, der er udviklet af domstole-